

Synansphecchia affinis (Staudinger, 1856): nieuw voor de Belgische fauna (Lepidoptera: Sesiidae)

T.C. Garrevoet

Abstract. *Synansphecchia affinis* (Staudinger, 1856): new to the Belgian fauna (Lepidoptera: Sesiidae). Specimens of this species were discovered in two collections. One specimen was collected already in 1952. The distinguishing characteristics of the species, its general distribution and the foodplant are discussed.

Résumé. *Synansphecchia affinis* (Staudinger, 1856): espèce nouvelle pour la Belgique (Lepidoptera : Sesiidae). Cette espèce fut trouvée dans deux collections. Un de ces exemplaires était déjà collectionné en 1952. Les caractères typiques de cette espèce, sa répartition générale, ainsi que sa plante nourricière sont discutés.

Key words: *Synansphecchia affinis* - Sesiidae - Belgium - distribution

Garrevoet, T.C. : Kampioenstraat 14, B-2020 Antwerpen.

Als reactie op de via dit tijdschrift verspreide vraag om waarnemingsgegevens over Sesiidae, kreeg de auteur van Dhr. M. Van Opstaele de gegevens van drie exemplaren: *Synanthedon tipuliforme* (Clerck, 1759), *Synanthedon myopaeforme* (Borkhausen, 1789) en *Synansphecchia muscaeformis* (Esper, 1783). Vooral de melding van deze laatste soort was belangrijk omdat er van dit taxon in de literatuur wel meldingen zijn voor België, maar de betreffende exemplaren konden nergens geverifieerd worden. Om deze reden werd dit exemplaar door de auteur opgevraagd. Bij controle bleek het echter niet om *S. muscaeformis* maar om *Synansphecchia affinis* (Staudinger, 1856) te gaan.

Enkele weken later kreeg de auteur de gelegenheid om de verzameling Sesiidae van C. Warnotte te bestuderen. Ook deze verzameling bevatte één exemplaar *S. affinis* dat reeds in 1952 door E. de Laever werd verzameld. Tot nu toe zijn er dus slechts twee Belgische exemplaren van deze soort bekend: Sosoye (Prov. Namur) 23.VII.1988, leg. et coll. M. Van Opstaele; Grandhan (Enneille) (Prov. Luxembourg) 07.VI.1952, leg. E. De Laever in coll. T.C. Garrevoet (zie fig. 1 en 2). In beide gevallen gaat het om xerotherme biotopen (kalkhellingen).

S. affinis kenmerkt zich door de zuiver witte onderzijde van de palpen. Ook de oogranden zijn zuiver wit. De thorax heeft 2 witte of geelachtige langsstrepen. Het abdomen heeft aan de onderzijde wit omrande segmenten (behalve het tweede segment). De glasvelden zijn opvallend klein en het buitenste glasveld wordt slechts door 2 (of 3) aders doorsneden. De franjes aan de basale binnenrand van de achtervleugel zijn zuiver wit. De hele onderzijde van het dier is opvallend wit (sterk geel bij *Chamaesphecchia aerifrons* (Zeller, 1847). De witte schubben (niet geel) en het ontbreken van een middenstreep op het achterlijf vormen het belangrijkste onderscheid met *Synansphecchia muscaeformis* (Esper, 1783) (Forster & Wohlfahrt 1960).

De rups van *S. affinis* leeft in de wortelstok en stengel van *Helianthemum nummularium* (L.) Mill. (Groot zonneroosje).

De soort vliegt van mei tot juli van Midden-Duitsland en meer zuidwaarts, behalve in de noordelijke gebieden voor de Alpen, de Alpen zelf en de hogere Middengebergen. (Forster & Wohlfahrt 1960).

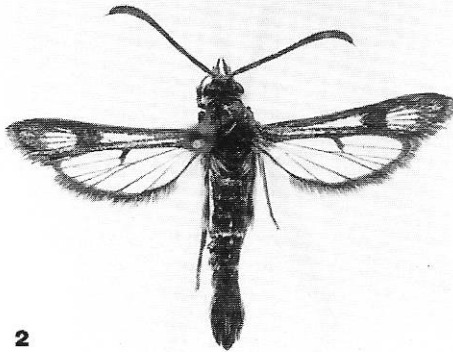
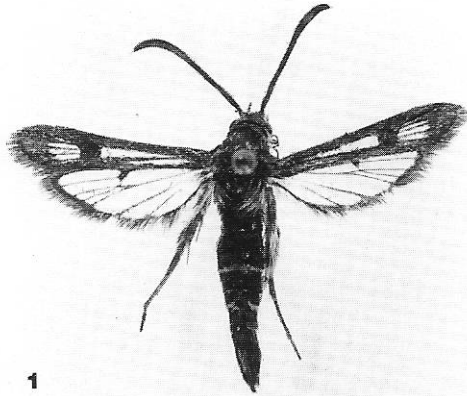

Fig. 1-2 : *Synanspsecta affinis* (Staudinger, 1856): 1. Sosoye (Prov. Namur) 23.VII.1988, leg. et coll. M. Van Opstaele; 2. Grandhan (Emeille) (Prov. Luxembourg) 07.VI.1952, leg. E. De Laever in coll. T.C. Garvoet (Foto: H. Henderickx).

Volgens Z. Laštůvka (1990) komt de soort voor in Portugal, Spanje, Frankrijk, Italië (met inbegrip van Sicilië), Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, het voormalige Tsjechoslowakije, Hongarije, het voormalige Joegoslavië, Albanië, Griekenland en Turkije. Volgens Huemer & Tarmann (1993) is de soort in Oostenrijk verspreid in Vorarlberg, Nordtirol, Niederösterreich en Wien. In Turkije werd *S. affinis* waargenomen in de provincies Konya en Kahramanmaraş (De Freina 1994). In Frankrijk is de soort gemeld uit de departementen Haute-Garonne, Gironde, Indre, Oise, Hautes-Pyrénées, Pyrénées-Orientales en Seine-et-Oise (Lhomme 1946-1963). België kan nu dus aan deze lijst worden toegevoegd.

De auteur wenst Dhr. M. Van Opstaele te bedanken voor de toelating zijn verzameling te consulteren. Bijzondere dank is verschuldigd aan Dhr. C. Warnotte die het exemplaar van *S. affinis* uit zijn verzameling genereus aan de auteur afstond.

Bibliografie

- De Freina, J.J., 1994. Contribution à la connaissance de la faune des Sesiidae de l'Asie Mineure (Lepidoptera: Sesiidae). - *Linnaea Belgica* XIV (8): 455-480.
- Forster, W. & Wohlfahrt, T.A., 1960. *Die Schmetterlinge Mitteleuropas*, Band III, Spinner und Schwärmer. Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart.
- Huemer, P. & Tarmann, G., 1993. *Die Schmetterlinge Österreichs (Lepidoptera)*, Beilageband 5 zu den Veröffentlichungen des Museum Ferdinandeum.
- Lhomme, L., 1946-1963. *Catalogue des Lépidoptères de France et de Belgique*. Volume II. Le Carriol, par Douelle (Lot).

Boekbesprekingen

Glassl, H.: *Parnassius apollo. Seine Unterarten*

21 x 30 cm, 214 p., vele verspreidingskaarten en kleurenfoto's van biotopen, volwassen vlinders en eerste stadia, Helmut Glassl, Schwalbenweg 5, D-91096 Möhrenndorf, gebonden, 1993, DM 135,-

Dit boek bestaat uit twee delen. Het algemeen deel (p. 6-36) behandelt de bouw van de vleugels, het algemeen uiterlijk, de vleugeltekening en de eerste stadia, alsook bijzonderheden over de biologie van de soort. Het eindigt met een catalogus van individuele vormen. Het tweede deel ("Regionale Apollo-Formen", p. 37-199) is een overzicht van de ondersoorten van *P. apollo* per streek (b.v. Scandinavië, Rusland/Oeral, Balkan enz.). Zo worden 19 "geografische streken" onderscheiden en in totaal 199 (!) ondersoorten erkend! Hier hebben wij dan ook meteen de grote zwakte van dit boek welke, het dient gezegd, kenmerkend is voor de overgrote meerderheid van de taxonomische literatuur.

Het boek heeft dan ook vooral zijn waarde als iconografisch werk, alsook als verzameling van zeer gedetailleerde verspreidingsgegevens. Liefhebbers van *Parnassius apollo* en van mooie kleurenplaten zullen ongetwijfeld enthousiast zijn over dit boek, de serieuze entomoloog welke moderne opvattingen heeft over taxonomie heel wat minder.

A. Olivier

Jedicke, E.: *Biotopschutz in der Gemeinde*

18 x 24,5 cm, 331 p., 39 kleurenfoto's, 11 zwartwit-foto's, 25 tekstfiguren, Neumann Verlag GmbH, te bestellen bij Verlag Eugen Ulmer, Postfach 70 05 61, D-70574 Stuttgart, gebonden, 1994, DM 78,- (ISBN 3-7402-0148-7).

Natuurbescherming valt uiteen in bescherming van soorten, biotopen en abiotische bronnen (bodem, water en lucht). In dit boek wordt vooral de biotoopbescherming op een kleine geografische schaal behandeld. Het is namelijk zo dat zelfs als er landelijke wetten worden uitgevaardigd ter bescherming van een bepaalde soort het toch in de eerste plaats nodig is de leefomstandigheden voor deze soort te vrijwaren, en dit kan in vele gevallen het best met aanpassingen en ingrepen op lokale schaal gebeuren.

Het boek bevat dan ook een schat aan informatie over de werkwijzen die kunnen gevolgd worden om de gestelde doelen te bereiken, o.a. het in kaart brengen van de gekende verspreiding en het opstellen van lijsten met de eisen die bio-indicatoren aan hun omgeving stellen. Daarbij wordt niet zonder meer met de vinger gewezen naar alles wat niet "natuurlijk" is, maar worden mogelijkheden aangereikt om tot zelfs in woonkernen toe, zoveel mogelijk overlevingskansen te scheppen voor bedreigde soorten.

Op de kleurenplaten worden verschillende biotooptypen afgebeeld, maar ook individuele planten en dieren die karakteristiek zijn voor een bepaald biotoop. De tekstfiguren bestaan hoofdzakelijk uit tabellen, kaartjes en schema's.

Het boek is keurig uitgegeven en stevig ingebonden. Het richt zich tot iedereen die bekommerd is om de kwaliteit van het leefmilieu en in het bijzonder tot mensen die actief zijn in de natuurbeschermingswereld, conservatoren

W. De Prins